

ВИСНОВКИ

експертної комісії Міністерства освіти і науки України про підсумки проведення акредитаційної експертизи підготовки бакалаврів і магістрів з напрямку підготовки, спеціальності 6.090201 «Водні біоресурси та аквакультура», 8.09020101 «Водні біоресурси» у Державному вищому навчальному закладі «Херсонський державний аграрний університет»

Відповідно до пункту 4 «Положення про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 9 серпня 2001 р. № 978 «Про затвердження Положення про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах», з метою проведення чергової акредитаційної експертизи підготовки бакалаврів і магістрів з напрямку підготовки, спеціальності 6.090201 «Водні біоресурси та аквакультура», 8.09020101 «Водні біоресурси» у Державному вищому навчальному закладі «Херсонський державний аграрний університет»

Голова комісії: Федоненко Олена Вікторівна – завідувач кафедри загальної біології та водних біоресурсів Дніпропетровського національного університету ім. Олеса Гончара, доктор біологічних наук, професор.

Члени комісії: Шекк Павло Володимирович – завідувач кафедри водних біоресурсів та аквакультури Одеського державного екологічного університету, доктор сільськогосподарських наук.

У період з 14 по 16 червня 2016 року розглянуто матеріали, подані на експертизу Херсонським державним аграрним університетом, та проведено на місці перевірку відповідності державним акредитаційним вимогам стану кадрового, навчально-методичного, матеріального та організаційного забезпечення підготовки бакалаврів і магістрів з напрямку підготовки, спеціальності 6.090201 «Водні біоресурси та аквакультура», 8.09020101 «Водні біоресурси»

За результатами проведеної роботи експертна комісія встановила наступне:

Голова експертної комісії

Федоненко О.В.

1 Загальна характеристика Державного вищого навчального закладу «Херсонський державний аграрний університет»

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет» є одним з найстаріших навчальних закладів аграрного профілю в Україні. 1 вересня 1874 р. за рішенням Херсонського губернського земського зібрання (сесії 1872 р.) згідно наказу імператора Олександра II було відкрито Херсонське земське сільськогосподарське училище I ступеня з 3-річним, потім 4-річним строком навчання. У 1920 р. за наказом Миколаївського губнаросвіти було створено сільськогосподарський технікум зі статусом ВУЗу, який рішенням Ради наркомів УРСР у 1928 р. було реорганізовано в Херсонський сільськогосподарський інститут ім. О.Д. Цюрупи.

У 1998 р. постановою кабінету Міністрів України від 2 червня № 767 на базі Херсонського державного сільськогосподарського інституту створено Херсонський державний аграрний університет.

Повна назва університету – Державний вищий навчальний заклад «Херсонський державний аграрний університет».

Скорочена назва університету – ДВНЗ «ХДАУ».

У 2014 році Херсонський державний аграрний університет відсвяткував своє 140-річчя від дня заснування. На сьогоднішній день він є одним з найстаріших і найвідоміших вищих навчальних аграрних закладів України. Упродовж цього тривалого періоду навчальний заклад зазнав чималого реформування, здолав численні перешкоди. Багаторічна історія університету свідчить про нелегкий шлях його становлення та зростання.

Сьогодні університет – провідний вищий навчальний заклад в Південному регіоні України з підготовки кадрів вищої кваліфікації для аграрного сектора економіки, гідромеліорації, водного і рибного господарства, промислового і цивільного будівництва, природоохоронної діяльності.

Херсонський ДАУ в останні роки займає чільне місце в першій сотні ВНЗ України. За показниками рейтингів «Компас» за 2009-2011 роки університет посідав 9-10 місце серед університетів України. У загальному рейтингу МОН України за 2015 рік Херсонський ДАУ посів 80 місце, а серед аграрних ВУЗів – 4 місце.

Освітню діяльність університет проводить відповідно до Конституції України, законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», концепції кадрового забезпечення агропромислового комплексу України, концепції національного виховання, Державної національної програми «Освіта» (Україна XXI ст.), інших нормативно-правових документів у галузі освіти та власного статуту.

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет» у своїй діяльності керується нормативними документами: Положенням про державний вищий навчальний заклад освіти, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 05.09.1996 р № 1071; Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах, затвердженим наказом Міністерства

освіти України від 01.06.1993 р. № 161; Наказом Міністерства освіти і науки України від 30.12.2005 р. № 774 «Про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу»; іншими наказами та розпорядженнями Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Міністерства аграрної політики та продовольства України та іншими нормативно-правовими документами, з урахуванням регіональних особливостей.

В університеті здійснюється підготовка фахівців за освітньо-кваліфікаційними рівнями «бакалавр», «спеціаліст», «магістр» за 12 напрямками на денній та 11 на заочній формах навчання. Плідно працює довузівська підготовка, перепідготовка незайнятого населення, підвищення кваліфікації та отримання другої вищої освіти. Ефективно працює аспірантура з 13 напрямів, докторантура – з 3 напрямів. При університеті функціонує спеціалізована вчена рада із захисту кандидатських і докторських дисертацій з двох спеціальностей. Здійснюється робота з упровадження дистанційної освіти, як однієї із перспективних форм навчання. Зазначену навчальну, наукову та виховну роботу здійснюють науково-педагогічні працівники університету, зокрема: 1 академік та 3 член-кореспонденти, 26 доктори наук, професори; 158 кандидати наук, доценти; 13 заслужених діячів науки і техніки України, заслужених працівників освіти, вищої школи, сільського господарства України, заслужених винахідників України.

В структурі університету функціонує п'ять факультетів, Інститут післядипломної освіти і дорадництва, Центр інформаційних технологій і міжнародного співробітництва, Видавничий центр «Колос». До складу університету входять Скадовський сільськогосподарський технікум, три проблемні науково-дослідні лабораторії, три музеї, дослідне поле, полігон механізації і охорони праці, колекційний розсадник, спортивно-оздоровча база «Колос» на березі Чорного моря, водна станція на р. Дніпро.

На базі передових підприємств сільськогосподарського профілю, науково-дослідних інститутів, організацій і установ створено 97 філій кафедр, які об'єднані в Регіональний навчально-науково-виробничий комплекс (РННВК) «Херсонський державний аграрний університет».

Міністерством освіти і науки України Херсонському державному аграрному університету видана ліцензія (Серія АЕ № 527473 від 14.11.2014 р.) про дозвіл надання освітніх послуг, пов'язаних з одержанням вищої освіти за ОКР «бакалавр», «спеціаліст» та «магістр». Наказом МОН України від 09.07.2008 р. за № 2673-Л університет акредитований за IV рівнем. Загальні показники університету (кількість факультетів, ліцензованих спеціальностей, кількість студентів, кафедр, науково-педагогічних працівників та ін.) станом на 01.10.2015 р. приведено у таблиці 1.

Таблиця 1

**Загальна характеристика
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»**

№ з/п	Показники діяльності	Кількісні параметри	
		Денна (очна) форма навчання	Заочна форма навчання
1.	Ліцензований обсяг вищого навчального закладу (осіб)	1405	1258
	у т.ч. за освітньо-кваліфікаційними рівнями:		
	- молодший спеціаліст (осіб)	125	30
	- бакалавр (осіб)	680	640
	- спеціаліст (осіб)	325	415
	- магістр (осіб)	275	173
2.	Кількість студентів, курсантів, слухачів разом:		
	у т.ч. за формами навчання:		
	- денна (очна) (осіб)	1869	-
	- вечірня (осіб)	-	-
	- заочна, дистанційна (осіб)	-	1386
3.	Кількість навчальних груп (одиниць)	92	74
4.	Кількість напрямів підготовки та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців (одиниць)	12	11
	у т.ч. за освітньо-кваліфікаційними рівнями:		
	- молодший спеціаліст (одиниць)	2	1
	- бакалавр (одиниць)	12	11
	- спеціаліст (одиниць)	9	9
	- магістр (одиниць)	10	9
5.	Кількість кафедр (предметних (циклових) комісій), (одиниць)	33	
	з них випускових (одиниць):	10	
6.	Кількість факультетів (відділень) (одиниць)	6	
7.	Загальні навчальні площі будівель (кв. м)	39992	
	з них:		
	- власні (кв. м)	39992	
	- орендовані (кв. м)	-	
8.	Навчальні площі, які здаються вищим навчальним закладом в оренду (кв. м)	-	
9.	Інше	-	

Голова експертної комісії

Федоненко О.В.

Загальна площа території навчального закладу сягає 70 770 м², загальна навчальна площа становить 39992 м². ДВНЗ «Херсонський ДАУ» (разом із Скадовським сільськогосподарським технікумом) має 6 навчальних корпусів та 6 гуртожитків. На 1 студента стаціонарної форми навчання припадає 21,4 м² навчальних приміщень. Санітарно-технічний стан навчальних корпусів і приміщень знаходиться в зразковому та доброму стані.

Підготовка фахівців напряму підготовки 6.090201 «Водні біоресурси та аквакультура»; спеціальності 8.09020101 «Водні біоресурси» освітньо-кваліфікаційних рівнів «Бакалавр», «Магістр», яка здійснюється на факультеті рибного господарства та природокористування. Для викладання окремих навчальних дисциплін залучаються науково-педагогічні працівники кафедр п'яти факультетів, а також висококваліфіковані фахівці рибної галузі. Освітня діяльність вказаних підрозділів визначена окремими положеннями та відповідними нормативно-правовими документами, які засвідчують право університету здійснювати освітню діяльність за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» за напрямом 6.090201 «Водні біоресурси та аквакультура»; 8.09020101 «Водні біоресурси» в визначених ліцензованих обсягах, зокрема, на рибного господарства та природокористування. Для забезпечення професійної підготовки бакалаврів з водних біоресурсів та аквакультури укладено відповідні договори з 21 підприємствами та установами різних форм власності, які мають можливість забезпечити проходження навчальних та виробничих практик 60 студентів. З метою поглиблення теоретичних знань фахової спрямованості студентами напряму 6.090201 «Водні біоресурси та аквакультура»; 8.09020101 «Водні біоресурси» проводяться виїзні заняття. У проведенні виїзних занять беруть участь висококваліфіковані фахівці з виробництва. Найбільш значну роль у практичній підготовці студентів відіграють такі філії кафедр як Державна установа (ДУ) «Дніпровський виробничо-експериментальний осетровий риборозпліднювальний завод», ДУ «Херсонський виробничо-експериментальний завод з розведення молоді частикових риб», ДУ «Новокаховський рибзавод», ВАТ «Цюрупинське нерестово-виросне рибне господарство», Херсонська лабораторія аквакультури Інституту рибного господарства НААНУ, Херсонська гідробіологічна станція НАН України та ін. На факультеті існує бібліотека на 24 посадочних місця, яка має необхідний набір підручників, навчальних посібників та періодичних видань для забезпечення самостійної підготовки студентів напряму 6.090201 «Водні біоресурси та аквакультура»; спеціальності 8.09020101 «Водні біоресурси». Заняття, що вимагають комп'ютерного забезпечення згідно розкладу проводяться у відповідних аудиторіях та лабораторіях. На факультеті функціонує лабораторія екологічного моніторингу та ГІС-технологій (48 м²). Програмне забезпечення відповідає потребам, що закладені в методичних розробках відповідних дисциплін.

Голова експертної комісії

Федоненко О.В.

Експертна комісія констатує: правові основи діяльності Державного вищого начального закладу «Херсонський державний аграрний університет» ґрунтуються на всіх необхідних документах, що наявні в повному обсязі, і за змістом та формою відповідають чинному законодавству. Акредитаційна справа складена у повному обсязі відповідно до державних акредитаційних вимог. Представлені документи затверджені належним чином. Загальна характеристика Державного вищого начального закладу «Херсонський державний аграрний університет» вказує на можливість забезпечення необхідного рівня якості навчально-методичного процесу підготовки фахівців бакалаврів і магістрів з напрямку підготовки 6.090201 «Водні біоресурси та аквакультура» згідно сертифікату про акредитацію серія НД-ІІ № 2254066 від 06.06.2012р.; спеціальності 8.09020101 «Водні біоресурси» згідно сертифікату про акредитацію серія НД – ІV № 22254081 від 06.06.2012 р.

Вищевказане є підставою доцільності підготовки фахівців зазначених напрямів та спеціальностей у ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет».

2 Формування контингенту студентів, наявні та потенційні можливості щодо підготовки фахівців

Концепція розвитку ХДАУ передбачає формування якісного складу студентського контингенту. Університетом протягом 2012-2016 рр. здійснювалась активна профорієнтаційна робота. Вченою Радою затверджено довгострокову програму поліпшення якісного складу абітурієнтів, підвищення їх культурного загальноосвітнього рівня і психологічної підготовки. Значний вплив на якісний склад студентів відіграє підготовка за скороченим навчальним планом випускників навчальних закладів I-II рівнів акредитації, які входять у навчально-науково-виробничий комплекс, що функціонує при університеті. Постійна увага приділяється профорієнтаційній роботі серед сільської молоді. За підтримки Обласного управління освіти і науки проводилися Дні Херсонського державного аграрного університету в районах Херсонської області. З учнями сільських шкіл району зустрічалися декани факультетів, проректори, кращі студенти-відмінники та спортсмени університету. Двічі на рік в університеті проводяться Дні відчинених дверей, де майбутні абітурієнти можуть детально ознайомитися з факультетами, кафедрами, лабораторіями, спортивною базою університету. З метою формування професійно орієнтованого контингенту студентів в університеті функціонує центр довузівської підготовки (ЦДП), на якому працює денне відділення (8 місяців підготовки) та очно-заочні курси підготовки за спеціальностями університету.

Формування контингенту студентів ХДАУ здійснюється відповідно до державного замовлення та регіональних потреб. Під час зарахування до університету перевага надається сільській молоді. Згідно з «Правилами прийому», абітурієнти, які мали середню спеціальну освіту за результатами

Голова експертної комісії

Федоненко О.В.

вступних випробувань зараховувалися на 2-3 курси денного відділення. Це дозволило формувати контингент з високою питомою вагою студентів, які безпосередньо працюють за обраною спеціальністю, що забезпечує достатній рівень професійної підготовки студентів для роботи в умовах ринкових відносин.

Результати роботи факультету рибного господарства та природокористування і довузівської підготовки по формуванню контингенту студентів та його динаміка протягом 2012-2015 рр. за напрямом підготовки, спеціальність 6.090201 «Водні біоресурси та аквакультура», 8.09020101 «Водні біоресурси» денної та заочної форми навчання за звітний період представлені у таблиці 2.

Таблиця 2

Показники формування контингенту студентів

№ п/п	Показник	ОКР «Бакалавр»				ОКР «Магістр»			
		Роки				Роки			
		2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Ліцензований обсяг підготовки:	60	60	60	60	25	25	25	25
	- денна форма навчання	80	80	80	80	30	30	30	30
	- заочна форма навчання								
2.	Прийнято на навчання, всього (осіб)	60	53	46	14	10	24	16	15
	- денна форма навчання	39	37	30	10	5	14	15	10
	в т.ч. за держзамовленням:	22	24	19	10	5	5	8	7
	- заочна форма навчання	21	16	16	4	5	10	1	5
	в т.ч. за держзамовленням	15	15	15	3	5	5	0	0
	- нагороджених медалями, або тих, що отримали диплом з відзнакою	-	-	-	-	-	1	-	-
	- таких, які пройшли довгострокову підготовку і профорієнтацію	-	-	-	-	-	-	-	-
	- зарахованих на пільгових умовах, з якими укладені договори на підготовку	-	1	-	-	-	-	-	-
3.	Подано заяв на одне місце:	3,14	2,87	2,4	1,89	0,52	0,88	0,80	1,0
	- денна форма навчання								
	- заочна форма навчання	0,75	0,32	0,3	0,28	0,20	0,50	0,13	0,9

4.	Конкурс абітурієнтів на місце державного замовлення:								
	- денна форма навчання	8,55	7,20	7,6	11,3	2,6	4,4	2,5	3,6
	- заочна форма навчання	4,0	1,7	1,6	7,33	1,2	3,0	-	-
5.	Кількість випускників ВНЗ I-II рівнів акредитації, прийнятих на скорочений термін навчання на								
	- денна форма навчання	-	5	2	2	-	-	-	-
	- заочна форма навчання	-	34	14	13	-	-	-	-

В середньому за період, що аналізується, конкурс на місце державного замовлення за напрямом 6.090201 «Водні біоресурси та аквакультура»; зростає від 7,2 до 11,3 абітурієнти на 1 місце; спеціальності 8.09020101 «Водні біоресурси» складає від 2,5 до 4,4 абітурієнти на 1 місце, що свідчить про стійкий попит на означений напрям підготовки. Конкурс на місце державного замовлення заочної форми навчання у період 2012-2016рр. років збільшився від 1,6 до 7,7 на одне місце, що свідчить про стійку необхідність підготовки студентів за напрямом «Водні біоресурси». Всі студенти, які навчаються за держзамовленням по цільовому набору, забезпечені договорами на подальше працевлаштування. Факультетом проводиться підготовча робота на перспективу з прагненням 100% працевлаштування майбутніх випускників. Налагоджуються зв'язки з обласними і районними рибничими господарствами, виробничими підприємствами та іншими організаціями Херсонської та Миколаївської областей, з якими укладені договори про співробітництво, по визначенню потреб у фахівцях галузевої направленості та професійних вимог, що приділяються до них.

Експертна комісія констатує: згідно концепції, у ДВНЗ «ХДАУ» проводиться активна профорієнтаційна робота. Конкурс на місце державного замовлення за напрямом підготовки 6.090201 «Водні біоресурси та аквакультура» складає 7,2-11,3; за спеціальністю 8.09020101 «Водні біоресурси» складає 2,5-4,4 абітурієнти на місце. Державне замовлення прийому на всі освітньо-кваліфікаційні рівні виконується повністю. Результати аналізу поданих матеріалів та безпосередня робота експертної комісії в ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет» вказують, що наявний контингент та організаційні заходи профорієнтаційної роботи професорсько-викладацького складу факультету рибного господарства та природокористування, дозволять достатньою мірою забезпечити якісну підготовку бакалаврів і магістрів з напряму підготовки, спеціальності 6.090201 «Водні біоресурси та аквакультура», 8.09020101 «Водні біоресурси».

Голова експертної комісії

Федоненко О.В.

Разом з тим в діяльності факультету по формуванню контингенту студентів за напрямом підготовки «Водні біоресурси» є низка невикористаних можливостей: профорієнтаційною діяльністю недостатньо охоплені віддалені райони Херсонщини, прилеглих районів Миколаївської, Одеської, Запорізької та Дніпропетровської областей; доцільно посилити роботу по забезпеченню цільового набору абітурієнтів на договірних умовах з підприємствами та установами регіону.

3. Зміст підготовки фахівців

Експертною комісією встановлено що, для проведення освітньої діяльності ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет» має повний комплект нормативної документації підготовки бакалаврів і магістрів за напрямом підготовки, спеціальності 6.090201 "Водні біоресурси та аквакультура", 8.09020101 «Водні біоресурси». Навчально-методичне забезпечення процесу навчання студентів в університеті визначається наявністю відповідно погодженої та затвердженої освітньо-кваліфікаційної характеристики, освітньо-професійної програми, навчального плану, навчальних та робочих програм дисциплін, програм практичної підготовки та методики написання дипломних робіт, інформаційно-методичного забезпечення навчального процесу.

Освітньо-кваліфікаційна характеристика та освітньо-професійна програма варіативної частини навчального плану за напрямом підготовки, спеціальності 6.090201 "Водні біоресурси та аквакультура", 8.09020101 «Водні біоресурси» складені кваліфіковано та узгоджені в установленому порядку.

Навчальні плани відповідають вимогам освітньо-професійної програми і належним чином оформлені. Підготовка бакалаврів та магістрів з 2015-2016 навчального року ведеться за навчальним планом, розробленим методичними комісіями факультету та університету і затвердженим ректором. Дисципліни його нормативної частини відповідають тому переліку, який передбачений зазначеним вище стандартом.

Поряд із обов'язковими навчальними дисциплінами (нормативна частина) передбачені і дисципліни за вибором студента. Цикл вибіркового дисциплін спрямований на поглиблення та розширення знань, навичок та вмінь, наданих обов'язковими дисциплінами. Цикли нормативних дисциплін, а також дисциплін вільного вибору університету та студентів в цілому логічно поєднані та мають раціональну послідовність вивчення.

Відповідно до навчального плану ОКР «Бакалавр» відсоток годин нормативних дисциплін становить 65% від загальної кількості годин, а дисциплін за вибором – 35%. Відповідно до навчального плану ОКР «Магістр» відсоток годин нормативних дисциплін становить 60% від загальної кількості годин, а дисциплін за вибором – 40%. Ці дані свідчать про узгодженість і дотримання співвідношення навчального часу між циклами підготовки і відповідність державним вимогам.

Всі дисципліни, які передбачені навчальним планом, 100% забезпечені робочими навчальними програмами, які розроблені за вимовами кредитно-трансферної системи організації навчального процесу. Педагогічна, науково-дослідницька та переддипломна практики забезпечені відповідними робочими навчальними програмами, методичними розробками для виконання курсових робіт, завданнями та методичними рекомендаціями для проведення семінарських, лабораторних і практичних занять. Розроблені критерії для оцінки індивідуальної, самостійної та наукової роботи студентів.

При викладанні фахових дисциплін застосовуються сучасні технології навчання, комп'ютерна техніка і програмні продукти, макети і моделі, а також ділові ігри тощо.

Тематика курсових і дипломних проектів відповідає методичним вказівкам, розроблених на кафедрах та прийнятих на факультеті. Дипломні проекти виконуються на матеріалах підприємств різних організаційно-правових форм господарювання рибогосподарського комплексу Херсонської області.

Рівень забезпечення навчально-обліковою документацією достатній. Всі нормативні документи надходять до кафедр, які задіяні у підготовці студентів заявленої спеціальності, та факультету централізовано і зберігаються у спеціально виділених папках за видами діяльності.

В робочих навчальних планах, програмах навчальних дисциплін враховані зональні особливості, пов'язані з технології виробництва і переробки продукції тваринництва.

Експертна комісія констатує: за результатами перевірки відповідності освітньо-кваліфікаційної характеристики, освітньо-професійної програми, навчальних планів і програм діючим стандартам та особливостям потреб регіону встановлено, що нормативно-правова база організації навчального процесу та зміст підготовки бакалаврів і магістрів з напрямку підготовки, спеціальності 6.090201 "Водні біоресурси та аквакультура", 8.09020101 «Водні біоресурси» в Державному вищому навчальному закладі «Херсонський державний аграрний університет» відповідає державним стандартам вищої освіти і державним акредитаційним вимогам.

4. Організаційне та навчально-методичне забезпечення навчально-виховного процесу

Навчальний процес підготовки фахівців напряму 6.090201 «Водні біоресурси та аквакультура», спеціальності 8.09020101 «Водні біоресурси» здійснюється згідно вимог Міністерства освіти і науки України.

На кафедрі водні біоресурси та аквакультура, що є випусковою, наявні графіки навчального процесу. Щотижневе аудиторне навантаження студентів складає в структурі семестрів 40 годин. Середньорічне навантаження на одного викладача випускової кафедри рівномірне і на 2015-2016 навчальний рік заплановане в кількості 600 годин. Його розподіл за семестрами відрізняється незначно.

Голова експертної комісії

Федоненко О.В.

Робота випускової кафедри та окремих викладачів планується за такими напрямками: навчальна, науково-методична робота, наукова та дорадча робота, організаційно-виховна тощо. Найбільшими за обсягом є навчальна та пов'язані з нею різні види методичної роботи. В індивідуальних планах викладачів вона займає близько 60 % всього робочого часу.

Випускова кафедра виконує роботу з вдосконалення навчального процесу: вносить зміни до робочих програм дисциплін, індивідуальних планів і змісту виробничої практики; тематики, змісту курсових і дипломних робіт з врахуванням вимог сучасного виробництва.

Необхідний рівень якості підготовки фахівців забезпечується дотриманням вимог державних стандартів освіти, послідовності та неперервності навчання, логічного поєднання теоретичної та практичної підготовки студентів.

Для забезпечення якісної підготовки студентів зі спеціальності, що акредитується, на належному рівні налагоджена робота з організації навчально-методичного та інформаційного забезпечення викладання дисциплін. Сформований навчально-методичний комплекс з кожної дисципліни та готується його електронний варіант, який включає типову та робочу програми, електронний варіант лекцій, методичні вказівки для виконання лабораторно-практичних робіт, перелік питань, що виносяться на підсумкові модулі, та шкали оцінювань відповідно до кредитно-трансферній системі організації навчального процесу, тестові варіанти контролю знань, перелік рекомендованої літератури, нормативну базу, джерела Інтернет, адреси бібліотек. Всі дисципліни забезпечені індивідуальними контрольними завданнями для складання заліків та іспитів.

Забезпеченість навчального процесу студентів за напрямом підготовки, 6.090201 «Водні біоресурси та аквакультура», спеціальності 8.09020101 «Водні біоресурси» необхідними методичними матеріалами складає 100%, при чому переважна більшість зазначених розробок є власними напрацюваннями науково-педагогічного складу ДВНЗ «ХДАУ».

На факультеті рибного господарства та природокористування дотримуються вимог «Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах освіти», у відповідності до якого третина загальної кількості годин за кожною дисципліною відводиться на самостійну підготовку студентів.

Навчальним планом передбачено написання курсових робіт (проектів) з таких базових дисциплін як «Гідробіологія», «Годівля риб», «Іхтіологія», «Розведення нових об'єктів аквакультури», комплексних курсових робіт із дисциплін «Технологія виробництва продукції рибництва» та «Технічні засоби аквакультури», а «Технологія переробки об'єктів аквакультури».

Завданнями виконання курсових робіт є закріплення базових теоретичних знань, освоєння етики наукового мовлення, вміння проведення критичного аналізу літературних джерел та статистичних даних, вмінь проведення власних

досліджень (постановки гіпотези, пошук, аналіз та синтез матеріалу), вмінь публічних виступів та захисту власної думки тощо.

Науково-педагогічними працівниками факультету рибного господарства та природокористування розроблені методичні рекомендації щодо виконання курсових робіт. Вони вміщують вимоги щодо оформлення роботи та смислового наповнення кожного розділу роботи, орієнтовний перелік тем, список основної та додаткової літератури, порядок та регламент захисту, критерії оцінювання тощо. Комісія визначає, що курсові роботи (проекти) виконуються згідно методичних вказівок на відповідному методичному рівні за актуальними темами, які пов'язані з визначенням біопродукційного потенціалу континентальних водойм різного типу, впровадженням пасовищної аквакультури, розрахунками і проектуванням технологічних циклів розведення і культивування об'єктів аквакультури, підвищенням продуктивності рибоводних підприємств різних типів, проведенням морфологічного та екологічного аналізу популяцій промислових видів риб, оптимізацією промислової експлуатації популяцій риб.

За роки існування факультету плідна наукова та методична діяльність стала основою для видання цілої низки підручників, посібників, наукових монографій. За останні п'ять років викладачами кафедр ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет» та сумісно з фахівцями інших навчальних закладів підготовлено 4 навчальні посібники, які рекомендовані для навчання студентів з напрямку підготовки 6.090201 «Водні біоресурси та аквакультура», спеціальності 8.09020101 «Водні біоресурси».

Підручники та навчальні посібники:

1. Пилипенко Ю.В., Корниенко В.А., Липисивицкий А.А., Довбиш О.Е., Лобанов І.А. Основи систематики рибоподібних і риб: Навчальний посібник - Херсон: Олді-плюс, - К.: Ліра-К, 2012. – 230 с.
2. Васильєва Л., Пилипенко Ю., Корниенко В.Шевченко В., Кольман Р., Лендел П. Аквакультура осетрообразных: Навчальний посібник.-Херсон: Гринь Д.С, 2014.- 238 с.
3. Шерман І.М., Воліченко Ю.М., Кутіщев П.С. Основи прикладної поведінки риб: Навчальний посібник.-Херсон: Видавець Гринь Д.С., 2016.-127 с.
4. Шекк П.В., Шевченко В.Ю., Орленко А.М. Марикультура: Підручник.-Херсон: Олді Плюс, 2014.- 327 с.

Експертною комісією були відвідані філії рибогосподарського відділення на виробництві, які підсилюють практичну підготовку фахівців з водних біоресурсів та аквакультури та наближують їх до умов майбутніх місць працевлаштування. Індивідуалізація навчальних занять досягається необхідним методичним забезпеченням, відповідною матеріально-технічною базою. Цим створюються сприятливі умови кожному студентові ефективно оволодівати теоретичними та практичними знаннями з навчальних дисциплін шляхом виконання лабораторно-практичних робіт, курсового проектування.

Голова експертної комісії

Федоненко О.В.

Виробничу практику проходять в сучасних рибогосподарських підприємствах з різною формою власності та організації виробництва таких як: ДУ Херсонський виробничо-експериментальний завод з розведення молоді частикових риб, ДУ «Новокаховський рибзавод», ДУ Виробничо-експериментальний Дніпровський осетровий рибовідтворювальний завод, Херсонська лабораторія аквакультури Інституту рибного господарства НААНУ, Херсонська гідробіологічна станція НАН України, РКПП «Славутич», ВАТ «Цюрупинське нерестово-виросне рибне господарство», ТОВ «Бабашинська», ФОП «Вершина М.О.», ТОВ «РИФ – 2012», ТОВ фірма «Гемма, ЛТД», ПП «Науково-дослідний інститут північного причорномор'я», ПАТ «Риболовецько-промисловий Нікополь», Національний природний парк «Джарилгацький», ТОВ «Зеленодольськриба», ФГ «Матадор», «Краснопільська сільська рада», ПОСП «Колос», ПП «Козлова», ФОП «Ухов Руслан Сергеевич», ПАТ «Херсонрибгосп».

Дипломні роботи виконуються на реальних виробничих матеріалах з проектуванням передових технологічних процесів вирощування і годівлі риб.

На даний час створені усі умови для самостійної роботи студентів. Це підтверджується наявністю методичного забезпечення, функціонуванням читального залу в гуртожитку, можливістю отримання консультацій в позаурочний час під час проведення додаткових занять.

Всі документи з організації і управління навчально-виховним процесом відповідають вимогам законодавчих і нормативних документів.

Інформаційне забезпечення. Для проведення самостійної підготовки функціонує бібліотека, яка є важливим структурним підрозділом університету, що забезпечує доступність до інформації, підвищення рівня знань, ефективний розвиток освітньої і наукової діяльності та задоволення інформаційних потреб професорсько-викладацького складу та студентів. У фонді бібліотеки ДВНЗ «ХДАУ» та бібліотек кафедр є достатня кількість вказаних видів навчальної літератури для успішного вивчення дисциплін спеціальності.

Експертна комісія констатує: організація навчально-виховного процесу та його програмно-методичне забезпечення навчальні плани, робочі навчальні програми дисциплін, програма практики виконуються в повному обсязі. Навчальний процес організований на достатньо високому методичному рівні, що відповідає сучасності та потребам забезпечення навчального процесу методичною літературою. Практичні, лабораторні заняття, самостійна підготовка студента повністю забезпечені необхідними методичними розробками, що відповідає даним, наведеним у звіті про самоаналіз та сприяє якості надання освітніх послуг і дає підстави щодо акредитації підготовки бакалаврів і магістрів з напрямку 6.090201 «Водні біоресурси та аквакультура», спеціальності 8.09020101 «Водні біоресурси».

5. Кадрове забезпечення навчально-виховного процесу

Експертна комісія перевірила відомості про науково-педагогічний персонал щодо кадрового забезпечення підготовки бакалаврів і магістрів з напрямку 6.090201 «Водні біоресурси та аквакультура», спеціальності 8.09020101 «Водні біоресурси» в Державному вищому навчальному закладу «Херсонський державний аграрний університет» за наказами про їх зарахування на посаду, особовими справами, трудовими книжками. На підставі перевірки комісія констатує наступне: науково-педагогічна спеціальність викладачів відповідає вимогам пункту 2.2.5 ліцензійних умов надання освітніх послуг (наказ МОНмолодьспорту № 1377 від 29.11.2011 р.).

Для підготовки фахівців за напрямом 6.090201 «Водні біоресурси та аквакультура», спеціальності 8.09020101 «Водні біоресурси» залучаються викладачі інших факультетів: біолого-технологічного, агрономічного, будівельно-гідромеліоративного, економічного.

Навчальний процес за напрямом та спеціальностями, що акредитуються забезпечує висококваліфікований професорсько-викладацький склад:

- за напрямом 6.090201 «Водні біоресурси та аквакультура» ОКР «Бакалавр» – 15 кафедр університету в кількості 29 осіб, з яких професорів, докторів наук – 4 особи (12,5%), кандидатів наук, доцентів – 21 (65,6 %), викладачів без наукових ступенів і вчених звань – 4 (12,5%). Штатна укомплектованість складає 90,6%. За сумісництвом працюють 3 науково-педагогічних працівника, кандидати наук, доценти (9,4%).
- за спеціальністю 8.09020101 «Водні біоресурси» ОКР «Магістр» – 8 кафедр університету в кількості 13 осіб, з яких професорів, докторів наук – 4 особи (28,6 %), кандидатів наук, доцентів – 9 (64,3 %), викладачів без наукових ступенів і вчених звань – 0 (0 %). Штатна укомплектованість складає 92,9%. За сумісництвом працює 1 кандидат наук, доцент (7,1%)

Наявний професорсько-викладацький склад, що забезпечує за напрям підготовки 6.090201 «Водні біоресурси та аквакультура», спеціальності 8.09020101 «Водні біоресурси» повністю задовольняє акредитаційні вимоги стосовно частки науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин дисциплін гуманітарного та соціально-економічного циклу, а також дисциплін професійної і практичної підготовки. Середній вік професорсько-викладацького складу становить: кандидатів наук, доцентів – 51,8 років, докторів наук, професорів – 55,5 роки.

Випусковою за заявленою спеціальністю є кафедра: водні біоресурси та аквакультури (завідувач доктор сільськогосподарських наук, професор Ісаак Михайлович Шерман).

Якісна характеристика професорсько-викладацького персоналу випускової кафедри наведена в таблиці 3.

Таблиця 3

**Характеристика науково-педагогічного складу випускової кафедри
«Водні біоресурси та аквакультура», яка забезпечує навчальний
процес з напрямку підготовки 6.090201 «Водні біоресурси та
аквакультура», спеціальності 8.09020101 «Водні біоресурси»
Державного вищого навчального закладу
«Херсонський державний аграрний університет»**

№ з/п	Назва показника	Значення показника
1.	Вчений ступінь та (або) звання завідувача кафедри	Доктор наук
2.	Чисельність науково-педагогічних працівників, осіб	13
	З них, кількість та частка, осіб (%):	
	- докторів наук та (або) професорів	2 (15,4%)
	- кандидатів наук та (або) доцентів	8 (61,5%)
	у тому числі які мають педагогічний стаж 10 років та більше, монографії або підручники (посібники) з грифом МОН України (штатні)	7 (87,5%)
	- викладачів, які працюють в університеті за основним місцем роботи	12 (92,3%)
	- викладачів, науково-педагогічна спеціальність (кваліфікація) яких відповідає дисциплінам, що вони викладають	13 (100%)
3.	- викладачів пенсійного віку	2 (15,4%)
	Загальна кількість ставок за штатним розкладом	12
	з них: - професорів	2
	- доцентів	7
	- старших викладачів	1
4.	- викладачів	-
	- асистентів	2
	Кількість та частка сумісників, осіб (%)	1 (7,6%)
5.	з них: - докторів наук та (або) професорів	-
	- кандидатів наук та (або) доцентів	1 (7,6%)
6.	Кількість викладачів, які мають педагогічний стаж:	
	- менше 5 років, осіб	1 (7,6%)
	- більше 5, але менше 10 років, осіб	1 (7,6%)
7.	- 10 років та більше, осіб	11 (84,6%)
	Кількість викладачів (за 5 останніх років), які:	
	а) прийняті на посади, осіб	
	з них: - докторів наук та (або) професорів	1 (7,6%)
	- кандидатів наук та (або) доцентів	2 (15,4%)
	- випускників аспірантури	-
- магістрів	-	
б) звільнені з посад з різних причин, осіб	-	

Голова експертної комісії

Федоненко О.В.

	у т.ч. - докторів наук та (або) професорів	-
	- кандидатів наук та (або) доцентів	1 (7,6 %)
	Кількість викладачів, які підвищили свою кваліфікацію за останні 5 років, осіб (%)	13 (100%)
	у тому числі шляхом:	
	- захисту докторської дисертації	1 (7,6 %)
	- захисту кандидатської дисертації	2 (15,4%)
	- стажування за кордоном	-
	- стажування в інших ВНЗ	3 (23,2%)
7.	- здобуття другої вищої освіти за спеціальностями "Педагогіка вищої школи" або "Управління навчальним закладом"	-
	- проходження курсів підвищення кваліфікації	-
	- участь у методичних семінарах, семінарах-практикумах	7 (53,8%)
	- стажування на виробництві	-
8.	Частка штатних викладачів, які займаються вдосконаленням навчально-методичного забезпечення, науковими дослідженнями, підготовкою підручників та навчальних посібників, %	13 (100%)

Усі викладачі проходять підвищення кваліфікації, здійснюється згідно розроблених графіків, шляхом стажування один раз на п'ять років. В особистих справах викладачів, які підвищили свою кваліфікацію, є підтвердуючі документи. Крім цього, для підвищення кваліфікації використовуються такі форми як: робота над кандидатськими і докторськими дисертаціями, участь у наукових та навчально-методичних конференціях, тощо.

Інтенсивна науково-дослідна робота кафедри стала основою для підготовки і успішного захисту кандидатських та докторських дисертацій. За звітний період захистили свої кандидатські дисертації О.В. Лянзберг, С.О. Незнамов, П.С. Кутіщев; докторські дисертації Козій М.С.

На даний час в аспірантурі за спеціальністю 06.02.03 – «Рибництво» на денній формі навчаються 4 аспіранти та 1 докторант.

Наукова діяльність співробітників кафедри спрямована відповідно до завдань та організації роботи і полягає у наступному:

1. Оцінка гідрологічного, фізико-хімічного та гідробіологічного стану водойм системи АПК степової зони України з метою одержання об'єктивної інформації з потенційних можливостей рибництва.
2. Розробка спрощеної методики оцінки потенційної кормової бази акваторій, придатних для практичного використання в умовах рибницьких господарств системи АПК.
3. Розробка методів стимулювання розвитку природної кормової бази водойм о метою підвищення рибопродуктивності.

Голова експертної комісії

Федоненко О.В.

4. Вдосконалення і адаптація до вимог АПК ресурсозберігаючої технології рибництва.
  - 4.1. Розробка методів оптимізації вирощування якісного рибопосадкового матеріалу відповідно до умов сільськогосподарського рибництва.
  - 4.2. Контроль за зимівлею рибопосадкового матеріалу в умовах пристосованих для рибництва водойм і вирішення проблем осіннього зариблення нагульних акваторій.
  - 4.3. Розробка методів пасовищної, напівінтенсивної та інтенсивної форм аквакультури відповідно до умов Степової зони України.
5. Розробка теоретичних основ спрямованого формування іхтіофауни водойм комплексного призначення з метою створення господарств для вирощування товарної риби.
  - 5.1. Вдосконалення видового складу і співвідношення компонентів полікультури коропа і рослиноїдних риб нагульних водойм.
  - 5.2. Пошук, вселення і освоєння перспективних нових об'єктів рибництва (осетрові, кефалеві, окуневі) з метою максимально повного використання кормових ресурсів водойм і підвищення їх продуктивності відповідних акваторій.
6. Оцінка якості товарної продукції по екстер'єрним і інтер'єрним показникам, дієтичним властивостям, епідеміолого-санітарному стану, рівню забрудненості і небажаними компонентами.
7. Вивчення можливостей використання акваторій з астатичною мінералізацією води для товарного рибництва.

Науково-педагогічні працівники кафедри приймають участь у виконанні наукових програм, міжнародних проектах, таких як: Сеть центрів по аквакультуре в Центрально-Восточной Европе (NACCE); Комплексна регіональна програма «Рациональне використання водних об'єктів і розвитку рибного господарства Херсонської області до 2020 року»

За результатами наукових досліджень протягом 2012-2015 років працівниками випускових кафедр, підготовлено і видано 5 наукових монографій, 2 патенти, опубліковано більше 30 статей у фахових та міжнародних виданнях.

Монографії:

1. Шерман І.М., Кутіщев П.С. Екологія живлення та харчові взаємовідносини промислових коропових Дніпровського лиману: Монографія.- Херсон: Видавець Грінь Д.С.- 2013.- 247 с
2. Козий М.С., Шерман И.М. Микроанатомические особенности адаптации рыб: Монография . Херсон: Изд. Д.С. Гринь, 2013. – 116 с.
3. Шерман І.М., Данильчук Г.А., Незнамов С.О., Лошкова Ю.М., Воліченко Ю.М. Екологія та технологія виробництва рибопосадкового матеріалу коропових в умовах Півдня України: Монографія .Херсон: Видавець Грінь Д.С., 2014.-228 с.

4. Гейна К.М., Кутіщев П.С., Шерман І.М. Екологічна трансформація Дніпровсько-Бузької гирлової системи та перспективи рибогосподарської експлуатації: Наукова монографія.- Херсон: Вид. Грінь Д.С., 2015.- 300 с.
5. Пилипенко Ю.В., Оліфіренко В.В., Корнієнко В.О., Поліщук В.С., Довбиш О.Е., Лобанов І.А. Екологічні передумови раціонального ведення рибного господарства Дніпровсько-Бузької естуарної області: Монографія.-Херсон: Видавець Грінь Д.С., 2013.- 188 с.

Патенти, авторські свідоцтва на винаходи, свідоцтва про авторське право:

1. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір – підручник «Марикультура». Автори: Шекк П.В., Шевченко В.Ю., Орленко А.М. - Херсон: Олді Плюс, 2014.- 327 с.
2. Патент № 88367 Україна, МПК 2014.01, А01К 61/00. Спосіб визначення біомаси фітопланктону експрес-методом у рибничих ставах півдня України . Автори: Лошкова Ю.М., Поліщук В.С. (опубліковано 11.03.2014, бюл. № 5-4 с.)

Направленість наукових досліджень студентів які навчаються за напрямком «Водні біоресурси та аквакультура» визначається під час вибору тем дипломних та випускових робіт. За результатами проведених досліджень студенти беруть участь в щорічній науковій студентській конференції. Для висвітлення результатів наукових досліджень і пошуків студенти під керівництвом викладачів кафедр публікують наукові статті у журналах, студентських збірниках наукових праць. За результатами студентської науково-дослідної роботи за звітний період видано 36 наукових публікацій. Загалом публікації мають 19 студентів.

Експертна комісія констатує: кваліфікація професорсько-викладацького складу факультету рибного господарства та природокористування кафедри водних біоресурсів та аквакультури та інших кафедр Державного вищого навчального закладу «Херсонський державний аграрний університет» відповідає державним вимогам з акредитації. Рівень професійної підготовки науково - педагогічного складу кафедри водних біоресурсів та аквакультури відповідає усім вимогам Міністерства освіти і науки України.

6. Матеріально-технічне забезпечення навчального процесу

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет» має належну матеріальну базу для забезпечення ефективного навчального процесу щодо підготовки фахівців з напряму підготовки 6.090201 "Водні біоресурси та аквакультура", магістрів спеціальності, 8.09020101 «Водні біоресурси».

Санітарно-технічний стан навчальних корпусів і приміщень знаходиться в зразковому та доброму стані, відповідає існуючим вимогам, що підтверджується відповідним санітарним паспортом. На 1 студента стаціонарної форми навчання припадає 21,4 м² навчальних приміщень.

Аудиторний фонд факультету, що забезпечує напрям підготовки, складає 11 приміщень, серед яких 5 лекційні аудиторії (на 40-46 місць), 4

Голова експертної комісії

Федоненко О.В.

навчальних практикумів і 2 спеціалізовані кабінети. За факультетом закріплено спеціалізований комп'ютерний клас (на 14 місць). Для забезпечення навчального процесу і проведення наукової роботи студентів функціонує акваріальний комплекс, який облаштований 16 акваріумами (по 80 літрів), мікроскопами, біноклями, терезами, необхідними матеріалами. Лекційна аудиторія №45 (на 46 місць) призначена і має відповідні відео-, теле- та мультимедійні системи, що суттєво підвищує якість викладання теоретичного матеріалу.

На кафедрах ведуться журнали проведення інструктажів з техніки безпеки при роботі з приладами, роздатковим матеріалом, хімічними речовинами та іншими видами робіт в процесі навчання. В приміщеннях є засоби пожежогасіння та схеми евакуації на випадок екстремальних ситуацій.

Аудиторії та лабораторії кафедр факультету відремонтовані, оснащені необхідним обладнанням, приладами, лабораторним посудом, реактивами та наочними зразками, мають паспорти та інструкції з техніки безпеки. Всі кафедри забезпечені комп'ютерами та іншою оргтехнікою.

Заняття, що вимагають комп'ютерного забезпечення згідно розкладу проводяться у відповідних аудиторіях та лабораторіях. На факультеті функціонує лабораторія екологічного моніторингу та ГІС-технологій (48 м²).

Програмне забезпечення відповідає потребам, що закладені в методичних розробках відповідних дисциплін.

Лабораторії та кабінети кафедр забезпечені оновленим обладнанням, що застосовується у навчальному процесі. Відповідно до теми, мети й завдань практичних і лабораторних занять використовується різноманітне обладнання (мікроскопи, прилади гідрохімічної лабораторії, різноманітне устаткування, агрегати, с.-г. машини, трактори, устаткування гідробіологічної лабораторії тощо), технічні засоби навчання (телевізори, мультимедійні проектори, тощо), натуральні наочні (зафіксовані матеріали різних видів риб, ікри, гістологічні препарати різних тканин та органів, жива риба, раки, фіксовані препарати паразитів, які викликають захворювання у риб), зображувальні (таблиці, моделі, муляжі тощо) та електронні посібники. Все наявне обладнання знаходиться на балансі кафедр і зберігається у лабораторних і підсобних приміщеннях. За станом обладнання та слідкують лаборанти. Наочні посібники та лабораторне обладнання регулярно поповнюються. Заняття з окремих дисциплін проводяться у приміщеннях, розташованих в інших корпусах університету

Кафедри забезпечені необхідним обладнанням, спорядженням для проведення навчальних практик.

На факультеті існує бібліотека на 24 посадочних місця, яка має необхідний набір підручників, навчальних посібників та періодичних видань для забезпечення самостійної підготовки студентів напряму 6.090201 «Водні біоресурси та аквакультура»; спеціальності 8.09020101 «Водні біоресурси».

Для занять фізкультурою і спортом існує добре обладнаний загальноуніверситетський спортивний корпус за типовим проектом з гральним залом.

Забезпеченість спортивним обладнанням та інвентарем задовільна.

За факультетом закріплений гуртожиток, який забезпечує вільне поселення 100% студентів спеціальності. Він обладнаний культурно-побутовим і підсобним приміщеннями та кімнатою-ізолятором. Гуртожитки відповідають існуючим санітарним нормам СНП 42-121-4719-88.

Медичне обслуговування студентів проводиться філією міської студентської лікарні, яка розміщена в окремому, добре облаштованому приміщенні при гуртожитку №5.

У цілому матеріально-технічна база факультету і випускових кафедр забезпечує належний рівень підготовки фахівців і, незважаючи на недоліки державного фінансування, університет знаходить можливості для підтримання та розвитку існуючої матеріальної бази.

Експертна комісія констатує: що матеріально-технічна база факультету рибного господарства та природокористування, в цілому, та випускової кафедри зокрема, є достатніми для підготовки бакалаврів за напрямом підготовки 6.090201 «Водні біоресурси та аквакультура» та магістрів спеціальності 8.09020101 «Водні біоресурси» згідно освітнянських вимог.

Доцільно відзначити, що важливим фактором поліпшення матеріально-технічної бази є оновлення обладнання для лабораторій. Вважаємо за виправдане створення нових спеціалізованих лабораторій у складі факультету.

7. Якість підготовки і використання випускників

Експертна комісія перевірила відповідність звіту факультету щодо зробленого самоаналізу фактичного стану підготовки бакалаврів і магістрів за напрямом підготовки 6.090201 "Водні біоресурси та аквакультура", спеціальності 8.09020101 «Водні біоресурси». Встановлено, що самоаналіз проведений у повній відповідності до вимог та рекомендацій щодо "Положення про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах". В справах деканату та кафедр є всі первинні документи, контрольні роботи студентів, відомості оцінок та акти проведених робіт самоаналізу.

Основним показником якісної характеристики підготовки фахівців є результати екзаменаційних сесій, виконання студентами комплексних контрольних робіт (ККР), щоденників і звітів про проходження студентами переддипломної виробничої практики і державної атестації у формі дипломної та випускової роботи.

Виконання навчального плану за показниками номенклатури дисциплін, кредитів, годин, форм контролю було проведено шляхом вибіркової перевірки залікових книжок студентів та екзаменаційних відомостей.

Аналіз результатів контролю знань в період проведення семестрової екзаменаційної сесії дисциплін нормативної частини навчального плану ОКР «Бакалавр» та ОКР «Магістр» виявив, що студентам надається достатній рівень

теоретичних знань і практичних навичок згідно дисциплін навчального плану. За перевіркою екзаменаційних відомостей та залікових книжок студентів за напрямом підготовки 6.090201 «Водні біоресурси та аквакультура» ОКР «Бакалавр» сесію здавали 80-97% академічної групи, при цьому абсолютна успішність студентів складала 100%, а якість – 55,2-66,7%.

За перевіркою екзаменаційних відомостей та залікових книжок студентів за спеціальністю 8.09020101 «Водні біоресурси» ОКР «Магістр» сесію здавали 90 % академічної групи, при цьому абсолютна успішність студентів складала 100%, а якість – 75,0-77,7%. При перевірці залікових книжок студентів та екзаменаційних відомостей відхилень від задекларованих показників не виявлено.

Експертна комісія провела перевірку виконання студентами комплексних контрольних робіт (ККР) з метою порівняння оцінки залишкових знань під час самоаналізу. Контрольні заміри залишкових знань проводили з використанням розроблених науково-педагогічними працівниками Державного вищого навчального закладу «ХДАУ» пакетів комплексних контрольних робіт (ККР) з дисциплін гуманітарної та соціально-економічної підготовки, природничо-наукової підготовки, професійної та практичної підготовки. Зміст текстових та тестових завдань, за якими склалися білети комплексних контрольних робіт, відповідають галузевим стандартам освітньо-кваліфікаційної характеристики та освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів та магістрів за напрямом 6.090201 «Водні біоресурси та аквакультура», спеціальності 8.09020101 «Водні біоресурси», що дозволяє виявити знання студентів з конкретної дисципліни та суміжних з нею дисциплін у відповідності до навчальних програм підготовки

Експертна комісія констатує, що під час контрольного зрізу знань експертною комісією за ОКР «Бакалавр» був охоплений контингент студентів II-IV курсів, всього було залучено до перевірки залишкових знань 75 студентів, або 85,2 % від загальної чисельності. Аналіз проведено за 9 дисциплінами нормативної частини навчального плану, з них: циклу гуманітарної та соціально-економічної підготовки 3 дисципліни (історія України, українська мова, філософія); циклу природничо-наукової підготовки 3 дисципліни (гідроекологія, гідробіологія, хімія); циклу професійної та практичної підготовки з дисципліни (розведення і селекція риб, рибальство, годівля риб)

Аналіз матеріалів за циклом гуманітарної та соціально-економічної підготовки свідчить, що абсолютна успішність студентів, що оцінювалися робочою групою, склала 100,0%, а 50,0-52,3% студентів виконали роботи якісно з оцінками “добре” і “відмінно”.

Аналіз матеріалів за циклом природничо-наукової підготовки свідчить, що абсолютна успішність студентів, що оцінювалися робочою групою, склала 96,2-100%, а якість успішності складає 50,0-57,9 % .

Аналіз матеріалів за циклом професійної та практичної підготовки свідчить, що абсолютна успішність студентів, що оцінювалися робочою групою, склала 100%, а якість успішності складає 52,6-55,2% .

Експертна комісія констатує, що під час контрольного зрізу знань експертною комісією за ОКР «Магістр» був охоплений контингент студентів VI курсу другого року навчання, всього було залучено до перевірки залишкових знань 9 студентів, або 90% від загальної чисельності. Абсолютна успішність студентів за циклом професійної та практичної підготовки, що оцінювалися робочою групою, склала 100%, а 56,0-66,7 % магістрантів виконали роботи якісно з оцінками “добре” і “відмінно”.

Порівняльний аналіз результатів зрізу знань студентів під час самоаналізу та під час роботи експертної комісії в університеті наведено в таблиці 4.

Таблиця 4

Результати проведення ККР при самоаналізі та при контрольному зрізі знань

Показники успішності	Результати самоаналізу	ККР на акредитацію	Розбіжність (+,-)
Напрямок підготовки 6.090201 «Водні біоресурси та аквакультура»			
Дисципліни циклу гуманітарної і соціально-економічної підготовки			
Абсолютна успішність, %	100	100	0
Якісна успішність, %	53,9	51,4	- 2,5
Дисципліни циклу природничо-наукової підготовки			
Абсолютна успішність, %	100	98,7	- 1,3
Якісна успішність, %	55,8	52,6	- 3,2
Дисципліни циклу професійної та практичної підготовки			
Абсолютна успішність, %	100	100	0
Якісна успішність, %	56,9	54,4	- 2,5
спеціальність 8.09020101 «Водні біоресурси»			
Дисципліни циклу професійної та практичної підготовки			
Абсолютна успішність, %	100	100	0
Якісна успішність, %	66,7	63,0	- 3,7

Вибіркові зрізи знань студентів ОКР «Бакалавр» за дисциплінами різних циклі вказують на незначне відхилення у результатах.

За дисциплінами циклу гуманітарної та соціально-економічної підготовки абсолютна успішність не знизилась, якісна успішність знизилась на 2,5 %, та склали в середньому 100% та 51,4% відповідно.

За дисциплінами циклу природничо-наукової підготовки абсолютна успішність знизилась на 1,3 %, якісна успішність на 3,2 %, та склали в середньому 98,7 % та 52,6 % відповідно.

За дисциплінами циклу професійної та практичної підготовки абсолютна успішність на знизилась, якісна успішність знизилась на 2,5 %, та склали в середньому 100 % та 54,4 % відповідно.

Голова експертної комісії

Федоненко О.В.

За результатами зрізу знань студентів ОКР «Магістр», проведеного експертною групою, було встановлено середнє відхилення якості успішності на -3,7% від результатів самоаналізу, при цьому якість робіт оцінених на «відмінно» та «добре» складає 63%. За абсолютною успішністю відхилення не встановлене, його показник залишився на рівні 100%.

Експертна група провела контрольну перевірку курсових робіт та проектів. Визначено, що курсове проектування і написання курсових робіт за спеціальністю здійснюється відповідно до навчального плану, за розробленими методичними вказівками і рекомендаціями.

Згідно робочих планів у процесі підготовки бакалаврів і магістрів за напрямом, спеціальністю 6.090201 «Водні біоресурси та аквакультура», 8.09020101 «Водні біоресурси» виконувалися курсові роботи з дисциплін: Гідробіологія (2 курс), Годівля риб (3 курс), Іхтіологія (4 курс), Розведення нових об'єктів аквакультури (6 курс), ККП Технологія виробництва продукції рибництва та Технічне обладнання галузі рибництва (6 курс).

Були перевірені наступні роботи:

Курсові роботи з дисципліни «Годівля риб» студентів:

Стець О.І. – задовільно Е; Вороніна Ю.О. – добре С; Балабуха Р.В. – добре С; Дзюба О.М. – добре С; Поспілько А.В. – задовільно Е. Тематика робіт: Розрахунок потреб в кормах для товарного господарства з вирощування коропа, з вихідними даними для розрахунків.

Курсові роботи з дисципліни «Гідробіологія» студентів:

Фролов А.В. – добре С, тема: Гідробіологічна характеристика та оцінка потенційної рибопродуктивності по кормовій базі зообентосу у Дніпровсько-Бузькому лимані ; Довгопол А.В. - добре С, тема: Гідробіологічна характеристика та оцінка потенційної рибопродуктивності по кормовій базі фітопланктону Хаджибейського лиману; Кулик А.М. – добре С, тема: Гідробіологічна характеристика та оцінка потенційної рибопродуктивності по кормовій базі зообентосу Молочного лиману ; Коваленко А.О. - добре С, тема: Гідробіологічна характеристика та оцінка потенційної рибопродуктивності по кормовій базі зоопланктону північної частини Чорного моря ; Гей Д.В. - добре С, тема: Гідробіологічна характеристика та оцінка потенційної рибопродуктивності по кормовій базі зоопланктону Хаджибейського лиману

Курсові роботи з дисципліни «Іхтіологія» студентів:

Кривий О.В. – задовільно Д, тема: Аналіз головних морфобіологічних показників сазана у Дніпровсько-Бузької гирлової області ; Скрипник В.М. – задовільно Д, тема: Аналіз головних морфо-біологічних показників сріблястого карася у водоймі краснопільський став ; Манан А.А. - добре С, тема: Аналіз головних морфо-біологічних показників сріблястого карася у річці Південний Буг; Рзаєва О.Р. Аналіз головних морфо-біологічних показників судака р. Дніпро; Вінник Н.В. – добре В, тема: Характеристика головних біологічних показників бичка-кругляка північно-західної частини Чорного моря; Підгороднюк А.О. - добре В, тема: Аналіз головних морфо-біологічних

показників тилляпії мозамбікської у Ташлицькому водосховищі; Чорняк П.І. – добре С, тема: Аналіз головних морфо-біологічних показників ляща пониззя Дніпра.

Курсові роботи з дисципліни «Розведення нових об'єктів аквакультури»
 Герман Г. А – задовільно Д, тема: Розведення медичних п'явок;
 Сечанцина Г.О. – добре С, тема: Розведення щукі
 Недотопа І.Ю. – добре В, тема: Розведення форелі
 Шашликова С. С. відмінно – А, тема: Розведення річкових раків
 Куїч А.О. – добре С, тема: Розведення кефалей.

Комплексні курсові проекти з дисциплін «Технологія виробництва продукції рибництва» та «Технічне обладнання галузі рибництва» студентів:
 Тишко М.В. – відмінно А, тема: Огрунтування створення повносистемного ставового господарства в умовах південного степу України при потужності інкубаційного цеху 65 млн. личинок
 Дзюба О.Р. – відмінно А, тема: Огрунтування створення повносистемного ставового господарства в умовах північного степу України при потужності інкубаційного цеху 100 млн. личинок
 Калінін О.С. – добре С, тема: Огрунтування створення повносистемного ставового господарства в умовах лісостепу України при потужності інкубаційного цеху 45 млн. личинок
 Головащенко В.М. – відмінно А, тема: Огрунтування створення повносистемного ставового господарства в умовах північного степу України при потужності інкубаційного цеху 75 млн. личинок
 Головачов Д.В. – добре С, тема: Огрунтування створення повносистемного ставового господарства в умовах лісостепової зони України при потужності інкубаційного цеху 130 млн. личинок.

Студентські роботи і проекти виконуються як у рукописному, так і комп'ютерному варіантах, їх обсяг становить від 30 до 50 сторінок. Вони мають аргументовані алгоритми розрахунків, добре висвітлені розділи огляду спеціальної літератури за питаннями, що розглядаються, проілюстровані графічними, табличними та фотографічними матеріалами. Висновки і пропозиції досить логічні і впливають із змісту робіт та проектів. Захист курсових робіт та проектів здійснювався на підставі створених і затверджених комісій. Оцінки, що були виставлені викладачами за перевіркою і результатами захисту робіт та проектів, об'єктивні.

За результатами вибіркової перевірки 25 курсових робіт (проектів) розбіжностей між оцінками викладачів ДВНЗ «ХДАУ» та експертною комісією не виявлено. За відомостями курсових робіт абсолютна успішність склала 100%, при цьому якість успішності за ОКР «Бакалавр» становить 52,3%, за ОКР «Магістр» - 77,7%, що відповідає задекларованим даним.

Експертна комісія констатує, що рівень виконання курсових робіт і проектів є достатньо високим, якість курсових робіт відповідає сучасним вимогам Міністерства освіти і науки України.

Рівень практичної підготовки студентів оцінювався за результатами виробничих практик на підставі перевірки щоденників і звітів.

Виробничі практики студенти проходять на підприємствах, що включені до реєстру практик, з якими заключенні відповідні договори. Договори з 21 рибогосподарським підприємством різної форми власності є в наявності на випусковій кафедрі у відповідності до представлених в акредитаційній справі.

По завершенню виробничої практики студенти отримують характеристики з виробництва, які є підставою для оцінювання рівня їх практичної підготовки. Звіти практик захищаються студентами перед спеціальними комісіями, що створюються наказом декана факультету.

За результатами вибіркової перевірки 20 звітів з практик розбіжностей між оцінками викладачів ДВНЗ «ХДАУ» та експертною комісією не виявлено. За відомостями з виробничої практики абсолютна успішність склала 100%, при цьому якість успішності за ОКР «Бакалавр» становить 52,1%, за ОКР «Магістр» - 67,7%.

Державна атестація студентів здійснюється екзаменаційними комісіями, до складу яких включаються голова, кандидатура якого затверджується ректором ДВНЗ «ХДАУ» та найбільш кваліфіковані фахівці випускової та інших кафедр факультету.

Перевірка фахового рівня дипломних проектів проводилася на основі контролю якості їх виконання. Експертами вибірково розглянуті та проаналізовані 24 дипломні роботи студентів випуску 2012, 2013, 2014, 2015 року.

Дипломні роботи ОКР «Бакалавр»

1. Кудрявченко Юлія В'ячеславівна – добре, тема: Перспективи вирощування товарної риби в умовах ПП Афанасівка
2. Міхальчук Ірина Олександрівна – добре, тема: Аналіз технології вирощування товарної риби в умовах ПП «Маркобок»
3. Панченко Володимир Володимирович – відмінно, тема: Аналіз технології вирощування цьоголітків коропових видів риб в умовах ДУ Новокаховський рибзавод
4. Драгуненко Галина Григоріївна – добре, тема: Гістологічні особливості будови травного тракту фітопланктонфагів у зв'язку з характером живлення
5. Мазурок Ігор Леонідович – добре, тема: Рибничо-біологічне обґрунтування підприємства з вирощування щорічно 50 т форелі в умовах УЗВ
6. Белко Владислав Сергійович - задовільно , тема: Порівняльна ефективність різних методів вирощування дволітків коропових в умовах ЦНВРГ
7. Головащенко Віталій Миколайович - відмінно, тема: Еколого-технологічні особливості вирощування ремонтного стада веслоноса в умовах півдня України

8. Дзюба Олег Радікович - добре, тема: Вплив щільності посадки і удобрення ставів на ефективність вирощування цьоголітків в умовах Цюрупинського НВРГ
  9. Калінін Олександр Сергійович – задовільно, тема: Технологічні основи вирощування рибопосадкового матеріалу корокових для вселення в Каховське водосховище
  10. Мошковська Олена Олександрівна – добре, тема: Вікові особливості живлення плоскирки (*Blica bjoerena l.*) в умовах Дніпровського лиману
  11. Потложа Надія Костянтинівна – добре, тема: Рибничо-біологічне обґрунтування отримання 1000т коропа в УЗВ
  12. Тимошук Андрій Миколайович – добре, тема: Вплив інтенсивності промислового навантаження на характер росту сріблястого карася в пониззі Дніпра
  13. Тишко Марина Володимирівна – відмінно, тема: Технологічні особливості вирощування мальків російського осетра в басейнах (на прикладі Дніпровського ОРЗ)
- Дипломні роботи ОКР «Магістр»:*
1. Білик Ганна Володимирівна – відмінно, тема: Вплив еколого-технологічних параметрів на ефективність вирощування мальків-покатників російського осетра в умовах ВЕДОРЗ
  2. Зима Віталій Олександрович – добре тема: Сучасний стан технології вирощування рибопосадкового матеріалу в умовах Цюрупинського НВРГ
  3. Ісмаїлова Арзу Аріфівна – відмінно, тема: Особливості вирощування мальків-покатників стерляді для зариблення Нижнього Дніпра
  4. Сологуб Ігор Сергійович – добре, тема: Перспективи вирощування рибопосадкового матеріалу кети в умовах приватного господарства Петропавлівськ – Камчатської області
  5. Лобанова Міла Ігорівна – відмінно, тема: Вплив промислового навантаження на динаміку вікової та статеві структури стада ляща Пониззя Дніпра
  6. Котенко Денис Ігорович – відмінно, тема: Сучасний стан та перспективи інтродукції білого амуру в Дніпровський лиман
  7. Кузьменко Дмитро Миколайович – добре, тема: Біологічна характеристика товстолобиків Каховського водосховища та перспективи раціоналізації промислу
  8. Ребрик Тетяна Леонідівна – відмінно, тема: Вплив окремих технологічних параметрів на результат формування маточного стада стерляді в умовах господарства Півдня України
  9. Собакіна Марія Володимирівна – добре, тема: Еколого-технологічні особливості вирощування дволітків корокових риб для зариблення Нижнього Дніпра
  10. Товкач Галина Олександрівна – відмінно, тема: Вікові особливості плодючості щуки (*Esox lucius linnaeus, 1758*) пониззя Дніпра

11. Шустов Сергій Олександрович – відмінно, тема: Сучасний стан та перспективи вирощування ремонтно-маточного стада лускатого коропа на базі ТОВ «Гемма ЛТД»
12. Тематика дипломних робіт пов'язана з аналізуванням та удосконаленням технології виробництва продукції рибництва, розробкою нового та модернізацією існуючого технологічного процесу, вдосконалення умов утримання та годівлі, моніторинг та аналіз сучасного стану іхтіофауни природних водойм та водосховищ. Тематика робіт регулярно переглядається на випусковій кафедрі і поновлюється, вибираються теми, які є актуальними на сьогоднішній день та відповідають вимогам виробництва. Для виконання дипломних робіт розроблено відповідне методичне забезпечення. Керівниками дипломних робіт у 100% є викладачі із вченими званнями професора або доцента, які мають наукову ступінь доктора чи кандидата наук.

За результатами перевірки зведених відомостей захисту випускних дипломних робіт з 2012 по 2016 рік середній бал захисту бакалаврських робіт за напрямом підготовки 6.090201 «Водні біоресурси та аквакультура» складає 3,7-3,9, якість успішності 52-75%, абсолютна успішність 100%. За результатами перевірки зведених відомостей захисту випускних дипломних робіт з 2012 по 2016 рік середній бал захисту магістерських робіт за спеціальністю 8.090201 «Водні біоресурси» складає 34,1-4,7, якість успішності 75-100%, абсолютна успішність 100%. При перевірці дипломних робіт, залікових книжок студентів та відомостей захисту випускних дипломних робіт відхилень від задекларованих показників не виявлено.

На факультеті рибного господарства та природокористування надається велике значення працевлаштуванню випускників. Ця робота починається ще під час прийому студентів на перший курс. Частина студентів зараховується до університету за цільовими направленнями підприємств і організацій, тому вони мають гарантії при працевлаштуванні. Потреба у фахівцях із спеціальностей «Водні біоресурси та аквакультура» підтверджена відповідними замовленнями провідних підприємств регіону.

Експертна комісія констатує: показники успішності студентів за результатами екзаменаційних сесій, виконання курсових та дипломних робіт та на основі контрольного зрізу знань під час роботи експертної комісії в університеті відповідають встановленим державним вимогам щодо акредитації, забезпечують якість та високу професійну підготовку бакалаврів і магістрів за напрямом підготовки, спеціальності 6.090201 «Водні біоресурси та аквакультура», 8.09020101 «Водні біоресурси» в Державному вищому навчальному закладі «Херсонський державний аграрний університет».

Проте, вважаємо, що випусковій кафедрі потрібно посилити науково-дослідну роботу студентів, для реалізації якої є відповідне наукове і матеріальне підґрунтя.

Загальний висновок

На підставі подання Державного вищого навчального закладу «Херсонський державний аграрний університет» та перевірки результатів діяльності на місці, експертна акредитаційна комісія дійшла висновку, що зміст і завдання підготовки, організація навчально-виховного процесу, кадрове, навчально-методичне, матеріально-технічне та інформаційне забезпечення з підготовки фахівців бакалаврів з напрямку 6.090201 «Водні біоресурси та аквакультура», спеціальності 8.09020101 «Водні біоресурси» відповідає встановленим державним вимогам щодо акредитації та забезпечує державну гарантію якості освіти.

Професорсько-викладацький склад факультету технології виробництва, переробки продукції тваринництва та аграрної інженерії має відповідну базову освіту. Кількісні та якісні показники наявних умов подання освітніх послуг зведені до порівняльної таблиці, яка є складовою цих висновків.

Водночас комісія висловлює зауваження та пропозиції, урахування яких в майбутньому сприятиме поліпшенню підготовки бакалаврів з напрямку 6.090201 «Водні біоресурси та аквакультура», спеціальності 8.09020101 «Водні біоресурси»

1. Активізувати роботу з підготовки і впровадження дистанційної форми навчання:
  - розробки електронних підручників та навчальних посібників
  - розробки електронних методичних розробок з вивчення дисциплін підготовки бакалаврів і магістрів з напрямку 6.090201 «Водні біоресурси та аквакультура», спеціальності 8.09020101 «Водні біоресурси»
2. Активізувати профорієнтаційну діяльність:
  - охопити низьку віддалених районів Херсонщини, прилеглих районів Миколаївської, Одеської, Запорізької та Дніпропетровської областей
  - доцільно посилити роботу по забезпеченню цільового набору абітурієнтів на договірних умовах з підприємствами та установами регіону.
3. Рекомендувати поліпшити матеріально-технічну базу:
  - оновлення обладнання для лабораторій.
  - створення нових спеціалізованих лабораторій у складі факультету
4. Рекомендувати проводити захист дипломних проектів із залученням до складу екзаменаційної комісії представників з виробництва.
5. Посилити науково-дослідну роботу студентів, для реалізації якої є відповідне наукове і матеріальне підґрунтя.

За результатами роботи експертна комісія вважає можливим акредитацію підготовки бакалаврів з напрямку 6.090201 «Водні біоресурси та аквакультура» з ліцензованим обсягом 60 осіб денної форми навчання, 80 осіб заочної форми навчання, і магістрів зі спеціальності 8.09020101 «Водні біоресурси» з ліцензованим обсягом 25 осіб денної форми навчання, 30 осіб заочної форми навчання.

Голова експертної комісії

завідувач кафедри загальної біології та водних біоресурсів Дніпропетровського національного університету ім. Олеся Гончара, доктор біологічних наук, професор

О.В. Федоненко

Член експертної комісії

завідувач кафедри водних біоресурсів та аквакультури Одеського державного екологічного університету, доктор сільськогосподарських наук.

П.В. Шекк

З експертними висновками ознайомлений
ректор ДВНЗ «ХДАУ», професор

В.В. Базалій

Голова експертної комісії

Федоненко О.В.

**Порівняльна таблиця відповідності стану забезпечення
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
Ліцензійним умовам надання освітніх послуг у сфері вищої освіти
фахівцям за напрямом підготовки 6.090201 «Водні біоресурси та
аквакультура», ОКР «Бакалавр».**

Назва показника	Норматив	Фактично	Відхилення
1. Загальні вимоги			
1.1. Концепція діяльності за заявленим напрямом (спеціальністю), погоджена з Радою міністрів АРК, обласною, Київською, Севастопольською міською державною адміністрацією	+	+	-
1.2 Заявлений ліцензований обсяг (денна форма навчання / заочна форма навчання)	-	60 / 80	+
2. Кадрове забезпечення підготовки фахівців заявленої спеціальності			
2.1. Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин соціально-гуманітарного циклу дисциплін навчального плану спеціальності (% від кількості годин)	75	75,8	+ 0,8
у тому числі на постійній основі	50	100	+ 50
2.2. Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин фундаментального циклу дисциплін навчального плану спеціальності (% від кількості годин) (за винятком військових навчальних дисциплін)	75	86,2	+ 11,2
у тому числі на постійній основі	50	71,9	+ 21,9
з них : докторів наук або професорів (при розрахунку частки докторів наук, професорів дозволяється враховувати до ½ кандидатів наук, доцентів, які мають стаж безперервної роботи в даному навчальному закладі не менше 10 років, а також є авторами (співавторами) підручників або навчальних посібників з грифом Міністерства освіти і науки України)	10	29,1	+ 19,1
2.3. Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які	75	100	+ 25

Голова експертної комісії

Федоненко О.В.

Назва показника	Норматив	Фактично	Відхилення
забезпечують викладання лекційних годин фахових дисциплін навчального плану спеціальності (% від кількості годин)			
у тому числі на постійній основі	50	97,2	+ 47,2
з них : докторів наук або професорів (при розрахунку частки докторів наук, професорів дозволяється враховувати до ½ кандидатів наук, доцентів, які мають стаж безперервної роботи в даному навчальному закладі не менше 10 років, а також є авторами (співавторами) підручників або навчальних посібників з грифом Міністерства освіти і науки України)	10	54,3	+ 44,3
2.4. Частка педагогічних працівників вищої категорії, які викладають лекційні години дисциплін навчального плану спеціальності (% від кількості годин)	-	-	-
2.5. Наявність кафедри (циклової комісії) з фундаментальної підготовки	+	+	-
2.6. Наявність кафедри зі спеціальної (фахової) підготовки, яку очолює фахівець відповідної науково-педагогічної спеціальності:	+	+	-
доктор наук або професор	-	+	+
кандидат наук, доцент	+	+	+
3. Матеріально-технічна база			
3.1. Забезпеченість лабораторіями, полігонами, обладнанням, устаткуванням, необхідним для виконання навчальних програм (у % від потреби)	100	100	-
3.2. Забезпеченість студентів гуртожитком (у % від потреби)	70	100	+ 30
3.3. Кількість робочих комп'ютерних місць на 100 студентів	12	14	+ 2
3.4. Наявність пунктів харчування	+	+	+
3.5. Наявність спортивного залу	+	+	+
3.6. Наявність стадіону або спортивного майданчику	+	+	+
3.7. Наявність медичного пункту	+	+	+
4. Навчально-методичне забезпечення			
4.1. Наявність освітньо-кваліфікаційної	+	+	-

Голова експертної комісії

Федоненко О.В.

Назва показника	Норматив	Фактично	Відхилення
характеристики фахівця (у т.ч. варіативної компоненти)			
4.2. Наявність освітньо-професійної програми підготовки фахівця (у т.ч. варіативної компоненти)	+	+	-
4.3. Наявність навчального плану, затвердженого в установленому порядку	+	+	-
4.4. Наявність навчально-методичного забезпечення для кожної навчальної дисципліни навчального плану (%):	100	100	-
4.4.1. Навчальних і робочих програм навчальних програм дисциплін			
4.4.2. Планів семінарських, практичних занять, завдань для лабораторних робіт	100	100	-
4.4.3. методичних вказівок і тематик контрольних, курсових робіт (проектів)	100	100	-
4.5. Наявність пакетів контрольних завдань для перевірки знань з дисциплін соціально-гуманітарної, фундаментальної та фахової підготовки (%)	100	100	-
4.6. Забезпеченість програмами всіх видів практик (%)	100	100	-
4.7. Наявність методичних указівок щодо виконання дипломних робіт (проектів), державних екзаменів	+	+	-
4.8. Дидактичне забезпечення самостійної роботи студентів (у т.ч. з використанням інформаційних технологій), %	100	100	-
4.9. Наявність критеріїв оцінювання знань і вмінь студентів	+	+	-
5. Інформаційне забезпечення			
5.1. Забезпеченість студентів підручниками, навчальними посібниками, що містяться у власній бібліотеці (%)	100	100	-
5.2. Співвідношення посадкових місць у власних читальних залах до загального контингенту студентів (%)	5	6	+ 1
5.3. Забезпеченість читальних залів фаховими періодичними виданнями	4	12	+ 8
5.4. Можливість доступу викладачів і студентів до Інтернет як джерела інформації:			

Назва показника	Норматив	Фактично	Відхилення
- наявність обладнаних лабораторій	+	+	-
- наявність каналів доступу	+	+	+
6. Якісні характеристики підготовки фахівців			
6.1. Умови забезпечення державної гарантії якості вищої освіти:	100	100	+
- підвищення кваліфікації викладачів постійного складу за останні 5 років, %	100	100	+
- чисельність НПП, які обслуговують спеціальність, займаються удосконаленням навчально-методичного забезпечення, науковими дослідженнями, підготовкою підручників та навчальних посібників і працюють у навчальному закладі за основним місцем роботи, %	100	100	+
<i>6.2. Результати освітньої діяльності (рівень підготовки фахівців), не менше:</i>			
6.2.1. Рівень знань студентів з гуманітарної та соціально-економічної підготовки:			
- успішно виконані контрольні завдання, %	90	100	+ 10
- якісно виконані контрольні завдання (на «відмінно» і «добре»), %	50	51,4	+ 1,4
6.2.2. Рівень знань студентів з природничо-наукової (фундаментальної) підготовки:			
- успішно виконані контрольні завдання, %	90	98,7	+ 8,7
- якісно виконані контрольні завдання (на «відмінно» і «добре»), %	50	52,6	+ 2,6
6.2.3. Рівень знань студентів зі спеціальної (фахової) підготовки:			
- успішно виконані контрольні завдання, %	90	100	+ 10
- якісно виконані контрольні завдання (на «відмінно» і «добре»), %	50	54,4	+ 4,4
6.3. Організація наукової роботи:			
- наявність у структурі навчального закладу наукових підрозділів та результатів їх діяльності	-	+	+
- участь студентів у науковій діяльності (наукова робота на кафедрах та в лабораторіях, участь у наукових конференціях конкурсах, виставках, профільних олімпіадах тощо)	-	+	+
6.4. Наявність органів студентського самоврядування	+	+	-

**Порівняльна таблиця відповідності стану забезпечення
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
Ліцензійним умовам надання освітніх послуг у сфері вищої освіти
фахівцям за спеціальністю 8.09020101 «Водні біоресурси», ОКР «Магістр».**

Назва показника	Норматив	Фактично	Відхилення
1. Загальні вимоги			
1.1. Концепція діяльності за заявленим напрямом (спеціальністю), погоджена з Радою міністрів АРК, обласною, Київською, Севастопольською міською державною адміністрацією	+	+	-
1.2 Заявлений ліцензований обсяг (денна форма навчання / заочна форма навчання)	-	25 / 30	+
2. Кадрове забезпечення підготовки фахівців заявленої спеціальності			
2.1. Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин соціально-гуманітарного циклу дисциплін навчального плану спеціальності (% від кількості годин)	95	100	+ 5
у тому числі на постійній основі	50	100	+ 50
2.2. Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин фундаментального циклу дисциплін навчального плану спеціальності (% від кількості годин) (за винятком військових навчальних дисциплін)	95	<i>Не передбачено навчальним планом</i>	
у тому числі на постійній основі	50		
з них : докторів наук або професорів (при розрахунку частки докторів наук, професорів дозволяється враховувати до ½ кандидатів наук, доцентів, які мають стаж безперервної роботи в даному навчальному закладі не менше 10 років, а також є авторами (співавторами) підручників або навчальних посібників з грифом Міністерства освіти і науки України)	40		
2.3. Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин фахових дисциплін навчального плану спеціальності (% від	95	100	+ 5

Голова експертної комісії

Федоненко О.В.

Голова експертної комісії

завідувач кафедри загальної біології та водних біоресурсів Дніпропетровського національного університету ім. Олеся Гончара, доктор біологічних наук, професор

О.В. Федоненко**Член експертної комісії**

завідувач кафедри водних біоресурсів та аквакультури Одеського державного екологічного університету, доктор сільськогосподарських наук.

П.В. Шекк

З експертними висновками ознайомлений
ректор ДВНЗ «ХДАУ», професор

В.В. Базалій

Голова експертної комісії

Федоненко О.В.

Назва показника	Норматив	Фактично	Відхилення
кількості годин)			
у тому числі на постійній основі	50	83	+ 33
з них :			
докторів наук або професорів (при розрахунку частки докторів наук, професорів дозволяється враховувати до ½ кандидатів наук, доцентів, які мають стаж безперервної роботи в даному навчальному закладі не менше 10 років, а також є авторами (співавторами) підручників або навчальних посібників з грифом Міністерства освіти і науки України)	40	52,9	+ 12,9
2.4. Частка педагогічних працівників вищої категорії, які викладають лекційні години дисциплін навчального плану спеціальності (% від кількості годин)	-	4,4	+ 4,4
2.5. Наявність кафедри (циклової комісії) з фундаментальної підготовки	+	+	-
2.6. Наявність кафедри зі спеціальної (фахової) підготовки, яку очолює фахівець відповідної науково-педагогічної спеціальності:	+	+	-
доктор наук або професор	-	+	+
кандидат наук, доцент	+	+	-
3. Матеріально-технічна база			
3.1. Забезпеченість лабораторіями, полігонами, обладнанням, устаткуванням, необхідним для виконання навчальних програм (у % від потреби)	100	100	-
3.2. Забезпеченість студентів гуртожитком (у % від потреби)	70	100	+30
3.3. Кількість робочих комп'ютерних місць на 100 студентів	12	14	+ 2
3.4. Наявність пунктів харчування	+	+	-
3.5. Наявність спортивного залу	+	+	-
3.6. Наявність стадіону або спортивного майданчику	+	+	-
3.7. Наявність медичного пункту	+	+	-
4. Навчально-методичне забезпечення			
4.1. Наявність освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівця (у т.ч. варіативної компоненти)	+	+	-
4.2. Наявність освітньо-професійної програми підготовки фахівця (у т.ч. варіативної компоненти)	+	+	-
4.3. Наявність навчального плану, затвердженого в	+	+	-

Голова експертної комісії

Федоненко О.В.

Назва показника	Норматив	Фактично	Відхилення
установленому порядку			
4.4. Наявність навчально-методичного забезпечення для кожної навчальної дисципліни навчального плану (%):	100	100	-
4.4.1. Навчальних і робочих програм навчальних програм дисциплін			
4.4.2. Планів семінарських, практичних занять, завдань для лабораторних робіт	100	100	-
4.4.3. методичних вказівок і тематик контрольних, курсових робіт (проектів)	100	100	-
4.5. Наявність пакетів контрольних завдань для перевірки знань з дисциплін соціально-гуманітарної, фундаментальної та фахової підготовки (%)	100	100	-
4.6. Забезпеченість програмами всіх видів практик (%)	100	100	-
4.7. Наявність методичних указівок щодо виконання дипломних робіт (проектів), державних екзаменів	+	+	-
4.8. Дидактичне забезпечення самостійної роботи студентів (у т.ч. з використанням інформаційних технологій), %	100	100	-
4.9. Наявність критеріїв оцінювання знань і вмінь студентів	+	+	-
5. Інформаційне забезпечення			
5.1. Забезпеченість студентів підручниками, навчальними посібниками, що містяться у власній бібліотеці (%)	100	100	-
5.2. Співвідношення посадкових місць у власних читальних залах до загального контингенту студентів (%)	5	6	+1
5.3. Забезпеченість читальних залів фаховими періодичними виданнями	8	12	+4
5.4. Можливість доступу викладачів і студентів до Інтернет як джерела інформації:			
- наявність обладнаних лабораторій	+	+	-
- наявність каналів доступу	+	+	-
6. Якісні характеристики підготовки фахівців			
6.1. Умови забезпечення державної гарантії якості вищої освіти:	100	100	-
- підвищення кваліфікації викладачів постійного складу за останні 5 років, %	100	100	-

Назва показника	Норматив	Фактично	Відхилення
- чисельність НПП, які обслуговують спеціальність, займаються удосконаленням навчально-методичного забезпечення, науковими дослідженнями, підготовкою підручників та навчальних посібників і працюють у навчальному закладі за основним місцем роботи, %	100	100	-
6.2. Результати освітньої діяльності (рівень підготовки фахівців), не менше:			
6.2.1. Рівень знань студентів з гуманітарної та соціально-економічної підготовки:			
- успішно виконані контрольні завдання, %	90	100	+ 10
- якісно виконані контрольні завдання (на «відмінно» і «добре»), %	50	<i>Не передбачено навчальним планом</i>	
6.2.2. Рівень знань студентів з природничо-наукової (фундаментальної) підготовки:			
- успішно виконані контрольні завдання, %	90		
- якісно виконані контрольні завдання (на «відмінно» і «добре»), %	50		
6.2.3. Рівень знань студентів зі спеціальної (фахової) підготовки:			
- успішно виконані контрольні завдання, %	90	100	+10
- якісно виконані контрольні завдання (на «відмінно» і «добре»), %	50	63,0	+ 13,0
6.3. Організація наукової роботи:			
- наявність у структурі навчального закладу наукових підрозділів та результатів їх діяльності	+	+	+
- участь студентів у науковій діяльності (наукова робота на кафедрах та в лабораторіях, участь у наукових конференціях конкурсах, виставках, профільних олімпіадах тощо)	+	+	+
6.4. Наявність органів студентського самоврядування	+	+	-

Голова експертної комісії

завідувач кафедри загальної біології та водних біоресурсів Дніпропетровського національного університету ім. Олеся Гончара, доктор біологічних наук, професор

О.В. Федоненко**Член експертної комісії**

завідувач кафедри водних біоресурсів та аквакультури Одеського державного екологічного університету, доктор сільськогосподарських наук.

П.В. Шекк

З експертними висновками ознайомлений
ректор ДВНЗ «ХДАУ», професор

В.В. Базалій

Голова експертної комісії

Федоненко О.В.